

SENAT DE BELGIQUE**SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1977**

14 JUIN 1977

**Proposition de loi modifiant la loi du 16 mai 1900
sur le régime successoral des petits héritages**

(Déposée par M. Lindemans et consorts)

DEVELOPPEMENTS

Lors de la discussion de la proposition de loi modifiant et complétant les articles 832 et 833 du Code civil, relatifs au partage (Doc. Sénat n° 148, S.E. 1974, n° 1), la grande majorité des membres de la Commission de la Justice avaient émis le vœu que l'objectif de cette proposition soit atteint par une adaptation de la loi du 16 mai 1900 sur le régime successoral des petits héritages.

Le but visé était et reste toujours d'empêcher la division des exploitations agricoles en dérogeant à la règle énoncée à l'article 832 du Code civil, qui implique le partage en nature, et en lots de même valeur, d'une masse indivise.

Pour ce qui est des motifs qui justifient la présente proposition, nous pourrions donc simplement nous référer aux développements de celle qui portait le n° 148.

Notre nouvelle proposition ne modifie aucune des dispositions du Code civil, mais elle étend le régime successoral dérogatoire instauré par la loi du 16 mai 1900 à tous les héritages ruraux, c'est-à-dire aux héritages qui comprennent des biens immeubles affectés à une exploitation agricole ou horticole (art. 1er et 2 de la proposition). Quel que soit le revenu cadastral de ces biens, il pourra donc être usé du droit de reprise par les héritiers visés à l'article 4 de la loi précitée ainsi que par le conjoint survivant.

BELGISCHE SENAAAT**BUITENGEWONE ZITTING 1977**

14 JUNI 1977

**Voorstel van wet tot wijziging van de wet van
16 mei 1900 tot erfregeling van de kleine nalatenschappen**

(Ingediend door de heer Lindemans c.s.)

TOELICHTING

Bij de bespreking van het voorstel van wet tot wijziging en aanvulling van de artikelen 832 en 833 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de verdeling (Gedr. St. Senaat, nr. 148, B.Z. 1974, nr. 1), werd in de Commissie voor de Justitie vrij algemeen de wens uitgedrukt dat het door het voorstel nagestreefde doel zou worden gerealiseerd door een aanpassing van de wet van 16 mei 1900 tot erfregeling van de kleine nalatenschappen.

Dit doel was en is de verbrokkeling van de landelijke bedrijven te bestrijden, door af te wijken van de regel, gesteld door artikel 832 van het Burgerlijk Wetboek, die de verdeling in natura bij gelijkwaardige kavels vooropstelt voor de verdeling van onverdeelde boedels.

Voor de motivering van het huidige voorstel kunnen wij dus gewoon verwijzen naar de toelichting bij ons voorstel nr. 148.

Het huidige voorstel wijzigt geen voorschrift van het Burgerlijk Wetboek, maar breidt de afwijkende erfregeling, door de wet van 16 mei 1900 ingevoerd, uit tot alle landelijke nalatenschappen, d.w.z. nalatenschappen, die onroerende goederen bevatten, die aangewend worden voor land- of tuinbouw (art. 1 en 2 van het voorstel). Ongeacht het kadastraal inkomen van deze goederen, zal het recht van overneming dus kunnen worden uitgeoefend door de in artikel 4 van voornoemde wet bedoelde erfgenamen en overlevende echtgenoot.

Par ailleurs, l'article 3 de la proposition crée la possibilité, lors de la reprise des héritages ruraux, de n'user du droit de reprise que sur les biens qui permettent de former une exploitation agricole ou horticole « constituant une unité économique et offrant des moyens d'existence suffisants à une famille d'agriculteurs ou d'horticulteurs ». Cette notion est reprise du Code civil suisse (art. 620), de même que l'ensemble des critères d'appréciation de cette unité et de cette viabilité (art. 621).

Notre proposition ajoute cependant que cette appréciation doit également tenir compte des terres louées dépendant de l'exploitation. C'est là une nécessité dans notre pays, qui compte un nombre particulièrement élevé de terres louées.

Cette limitation des biens à reprendre s'impose à l'ouverture des successions rurales trop étendues, dont la reprise globale exigerait le paiement d'une soulte beaucoup trop importante.

La présente proposition laisse entière la question du financement de la reprise, à laquelle nous avons préconisé une solution dans notre proposition n° 148. Elle devra donc être résolue par la création d'une banque foncière ou d'une société de crédit foncier.

Une reprise limitée de biens peut donner lieu à des contestations quand les biens désignés par le reprenant ne sont pas considérés comme suffisants pour assurer l'unité économique et la viabilité d'une exploitation. Il va sans dire que ces contestations devront être vidées par le juge, après avis de l'expert ou des experts qu'il aura désignés. Le litige ne peut cependant avoir pour objet l'importance de la reprise lorsque le reprenant souhaite reprendre plus de biens qu'il n'est nécessaire pour atteindre le minimum d'unité et de viabilité.

**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er

L'intitulé de la loi du 16 mai 1900 sur le régime successoral des petits héritages est remplacé par le suivant :

« Loi sur le régime successoral des petits héritages et des héritages ruraux. »

ART. 2

Il est inséré dans la même loi un article 1bis, libellé comme suit :

« Article 1bis. — Il est également dérogé aux dispositions du Code civil lorsque l'héritage comporte des biens immeubles affectés à l'agriculture ou à l'horticulture. »

In de tweede plaats (art. 3 van het voorstel) wordt, bij de overneming van landelijke nalatenschappen, de mogelijkheid geschapen, het recht van overneming uit te oefenen enkel op die goederen, die het mogelijk maken een land- of tuinbouwbedrijf te vormen, « dat een economische eenheid uitmaakt en voldoende bestaansmiddelen verschaft aan een land- of tuinbouwersgezin ». Deze notie stamt uit het Zwitsers Burgerlijk Wetboek (art. 620), evenals de aanwijzing van de normen om de eenheid en leefbaarheid te beoordelen (art. 621).

In ons voorstel wordt er nochtans aan toegevoegd, dat bij die beoordeling ook rekening moet worden gehouden met de pachtgoederen die van het bedrijf afhangen. Dit is in ons land, met zijn bijzonder hoog aantal pachtgoederen, noodzakelijk.

Deze beperking van de over te nemen goederen is noodzakelijk bij het openvallen van te uitgebreide landelijke nalatenschappen, waarvan de globale overneming aanleiding zou geven tot al te grote opleg.

Het vraagstuk van de financiering van de overneming, waarvoor wij in ons voorstel nr. 148 een oplossing hadden voorgesteld, blijft in het huidige voorstel onverminderd gesteld. Dit moet dan opgelost worden via oprichting van een grondbank of maatschappij voor grondkrediet.

Bij beperkte overneming van goederen kunnen betwistingen oprijzen, namelijk wanneer de door de overnemer aangewezen goederen niet voldoende geacht worden om de economische eenheid en leefbaarheid van een bedrijf te vormen. Uiteraard zullen die betwistingen door de rechter moeten worden beslecht, na advies van de door hem aangestelde schatter(s). De betwisting kan evenwel niet slaan op de omvang van de overneming, wanneer de overnemer méér goederen wenst over te nemen dan nodig is om het minimum aan eenheid en leefbaarheid te bereiken.

L. LINDEMANS.

**

VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL 1

In de wet van 16 mei 1900 tot erfregeling van de kleine nalatenschappen wordt het opschrift vervangen als volgt :

« Wet tot erfregeling van de kleine en landelijke nalatenschappen. »

ART. 2

In dezelfde wet wordt een artikel 1bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Artikel 1bis. — Evenzo wordt van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek afgeweken, wanneer de nalatenschap onroerende goederen bevat, die aangewend worden voor land- of tuinbouw. »

ART. 3

Il est inséré à l'article 4 de la même loi, après le premier alinéa, un alinéa nouveau libellé comme suit :

« Chacun d'eux a également la faculté de reprendre, sur estimation, ces biens dépendant de l'héritage, qui formeront une exploitation agricole ou horticole constituant une unité économique et offrant des moyens d'existence suffisants à une famille d'agriculteurs ou d'horticulteurs. Les conditions d'unité et de viabilité des entreprises découlent de leur nature et des usages locaux, compte tenu tant des biens indivis faisant partie de l'exploitation avant le partage que de ceux que l'attributaire de celle-ci pourra continuer à exploiter à titre de preneur ou d'emphytéote. »

ART. 3

In artikel 4 van dezelfde wet, wordt na het eerste lid een nieuw lid ingevoegd, luidend als volgt :

« Ieder van hen heeft eveneens het recht van overneming, naar schatting, van deze goederen afhankelijk van de nalatenschap, die samen een land- of tuinbouwbedrijf zullen vormen, dat een economische eenheid uitmaakt en voldoende bestaansmiddelen kan verschaffen aan een land- of tuinbouwersgezin. De voorwaarden van eenheid en leefbaarheid van de bedrijven vloeien voort uit hun aard en de plaatselijke gebruiken, rekening gehouden zowel met de onverdeelde goederen, die vóór de verdeling in de uitbating waren begrepen, als met diegene die de verwerver van het bedrijf als pachter of erfpachter verder zal kunnen uitbaten. »

L. LINDEMANS.

J. PEDE.

G. VAN IN.

P. LEROY.

Ch. GOOSSENS.